

Luuc Bauer - Boekbespreking

Christel Kasselmann, *Aquariumpflanzen* 3. überarbeitete und erweiterte Auflage. Ulmer, 2010

*Over aquariumplanten raken we nooit uitgepraat of uitgeschreven; aquariumplanten, wat zouden dat eigenlijk zijn? Wat kunnen we er onder vatten? Wie het weet, mag het zeggen. Wij doen dat soms onder elkaar. Christel Kasselmann doet dat veelvuldig tijdens lezingen en schrijft er ook regelmatig over. De onlangs verschenen derde druk van haar bekende boek *Aquariumpflanzen* is welhaast een nieuw boek geworden; herziene naamgeving en uitbreiding maken het ook nuttig voor bezitters van eerdere versies. Wat heeft deze uitgave ons nog meer te bieden?*

Een onmisbaar, mooi boek.

Het is een ruim opgezet boekwerk met veel informatie die voor de plantenliefhebber van belang kan zijn. Christel beperkt zich niet tot het afbeelden en opsommen van planten, maar bespreekt allerhande in de plantenaquaristiek naar voren komende vragen in een algemeen en een speciaal gedeelte met als derde nog een afdeling die ze service noemt, waarin tabellen, woordenlijst, referenties, alsmede het register zijn opgenomen.

Algemeen gedeelte

Het algemeen gedeelte behandelt behoeften en omstandigheden van aquatische planten in de natuur en in aquarium of vijver. De schrijfster heeft veel standplaatsen tijdens tropenreizen zelf bezocht; 63 biotopen worden beschreven met de bijbehorende milieugegevens. De betekenis van ecologische factoren voor de verzorging van aquariumplanten: temperatuur, licht en verlichting, bodemgrond en water in het aquarium worden besproken. Bloei van aquariumplanten, vermeerdering en de juiste keuze van aquariumplanten, voorbeelden uit de natuur, snelgroeiende en traag groeiende planten, ondergedoken planten, ja zelfs de inrichting van een plantenaquarium – het zijn even zo vele hoofdstukken of paragrafen.

Verscheidene van de bezochte en hier behandelde vindgebieden zijn inmiddels ofwel verdwenen of ernstig bedreigd. Helaas heeft onze onderzoekende expansiedrift soms ook dat neveneffect. Allerlei voorheen nauwelijks modern bezochte of moeilijk bereikbare plekken trekken nu tropenreizigers en onderzoekers, terwijl ook anderszins de druk op voor Europeanen afgelegde gebieden voortdurend toeneemt. Ieder die met enige jaren tussenruimte de zelfde gebieden bezoekt, heeft kunnen zien dat er vaak een verarming van vegetatie heeft plaatsgevonden. Wat de feitelijke oorzaak is, en of hier sprake is van langdurig verlies, daarover tasten we in het duister.

Van de besproken (als biotoop aangeduide) standplaatsen zijn er vrij veel in Latijns Amerika. Het gaat daarbij veelal om vindgebieden die metterdaad als biotoop aangeduid mogen worden. Maar er zijn ook enkele onduidelijkheden, die ongetwijfeld te maken hebben met aquaristische gewoonten. Zie hier enige voorbeelden: nr 1 is een beperkt gebied, Rio Guaporé nabij Vila Bela, Mato Grosso. Maar nr 7 is een samenraapsel van verscheidene gebieden aan of in Malawi- en Tanganjika-meer samen; beslist niet een biotoop en zelfs binnen deze enorme meren bestaan milieuverschillen zodat alleen de plantenbehoefte in cichlidenaquaria hier keuzebepalend geweest moet zijn. Een echt biotoop is weer nr 14: een vijver bij Cordoba, Mexico. En heel kenmerkend is natuurlijk nr 33: de typevindplaats van *Cryptocoryne bogneri*, Sri Lanka.

Het middendeel: Aquariumplanten van A tot Z

Op pag. 95 begint het middendeel, de hoofdmoot van het werk, namelijk Aquariumplanten van A-Z. In dit alfabetische gedeelte vinden we tevens aparte afdelingen voor *Aponogeton*, *Cryptocoryne*, *Echinodorus*, *Vallisneria*, aquaristisch belangrijke geslachten die uitgebreider worden besproken.

Ruim 450 als verschillend herkenbare aquariumplanten worden behandeld; op het voorplat staat 450 Arten (soorten), maar dat is niet waar. Het gaat om een totaal aan soorten, ondersoorten, variëteiten en kweekvormen – al met al toch een respectabel aantal, meestal met goede foto's.

Bloeiwijzen worden vrij veel getoond, soms kan de bloei van verwante soorten goed worden vergeleken, bijv. *Aponogeton*, *Bacopa*, *Cabomba*, *Cryptocoryne* (uiteraard veelvuldig bloeiend op foto), *Nymphoides*, *Ottelia*, *Rotala*, *Utricularia* – maar ook minder waarschijnlijke bloei wordt getoond:

Wie heeft *Ceratophyllum demersum*, *Elodea nutallii* of *Myriophyllum pinnatum* ooit bloeiend gezien?

Barclaya longifolia, *Helanthium tenellum* komen bloeiend op de natuurlijke standplaats in beeld.

Nesaea pedicellata wordt afgebeeld met 4 en 5 kroonbladen in een enkel bloemtrosje.

Wolffiella welwitschii ten slotte is de kleinste bloemplant – en we zien een bloeiend plantje!

Jaloers ben ik op deze blijken van jarenlange toewijding.

Enigszins verwonderd blijf ik over de wijze waarop Christel cultivarnamen meent te moeten behandelen. En helaas wordt dat nog onderstreept door de belettering die uitgever Ulmer heeft gekozen: een cultivar moet in lettertype afwijken van de botanische naam. Bij Ulmer is dat welbekend, maar hier is – zoals dat tegenwoordig wel vaker gebeurt – de opmaak met uitgeversvakkennis op de loop gegaan.

Cultivarnamen moeten in feite iets anders zijn dan het eenvoudig aangeven van een eigenschap; zeker een bijvoeglijk naamwoord als groen of rood, in welke taal dan ook, heeft geen enkele waarde als naam voor een afwijkende vorm die in cultuur is. *Alternanthera reineckii* 'Grün' – 'Rot' – 'Rosa' daar kun je niks mee! Eerder heeft ze terecht gewezen op de ongeldige status van *Alternanthera "lilacina"* maar nu wordt dit beschouwd als constante vorm van *Alternanthera reineckii*, dus zou *Alternanthera reineckii* 'Lilacina' voor de hand liggen als cultivarnaam – een bestaande in onbruik geraakte naam wordt geherwaardeerd. Zo hoort het ook. Om dan als naam voor deze vorm 'Lila' voor te stellen en als alternatief ook nog eens het Engelse 'Purple' te geven, daar begrijp ik niets van.

En er zijn zulke prachtige namen als 'Bambi' – 'Kleiner Bär' – 'Dark Beauty' – 'Dschungelstar' – 'Aflame' die precies aangeven wat een dergelijke naam eigenlijk is. Zo is ook *Hygrophila polysperma* 'Marmor' beter dan 'Rosanervig'. Dat heeft met de gebruikte taal niets van doen. Maar dit is een ondergeschikt schoonheidsfoutje in een verder bewonderenswaardig boek. Wie met de Duitse taal weinig problemen heeft, kan ik het van harte aanbevelen!

Opmerking over de technische uitvoering

Ulmer verdient een compliment voor de vormgeving – maar ook kritiek voor het feit dat opmaak te veel aan digitale reclamemakers wordt overgelaten. Verblind door de inderdaad prachtige opmaak wordt hen de vrije hand gelaten, zonder veel corrigerende redactionele invloed. Door het beeld van de bladspiegel belangrijker te achten dan zorgvuldige belettering, gaat in feite informatie soms verloren.

Ook zien we tot mijn verdriet weer eens een titelpagina zonder plaats en jaar van uitgave. Is dit modern? Officieel wordt de bibliografische weergave dan Christel Kassermann, *Aquarienpflanzen*, Ulmer, o.P., o.J. (Stuttgart, 2010).

Toevoeging: Waar is het boek te koop?

In de vorige WAP-krant stond de verwijzing naar de site www.vivariumbeurs.nl, waar het boek besteld kon worden. Henk Smits kreeg het niet voor elkaar, maar heeft zelf goede contacten met Christel Kassermann. Hij maakte met haar de afspraak dat boeken ook via hem besteld kunnen worden.

Kosten €60,-. Bestel per brief, telefoon of e-mail:

Henk Smits, Lidwinastraat 21, 5262 EM Vught

☎ 06-23721998

✉ aquavught@hotmail.com

Eindhoven, oktober 2010

Red. Tom

© Werkgroep Aquatische Planten 2010